

Szerkesztési iroda:

Rimaszombat, Rimasor 25. sz. a. — Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlő és levelezés.

Bérmegtelen levelek nem fogadtatnak el.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Előfizetési díj:

Egész évre . . . 4 frt.
Fél évre . . . 2 frt.
Negyed évre . . . 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN HÉT VASÁRNAPJÁN.

Kiadó-hivatal:

R.-szombat, Losonezi-utca 24. sz. **Rábely Miklós** könyvnyomdájában. — Ide intézendők a kiadóhivatalt illető előfizetési pénz-, hirdetés-, nyiltter- és felszólamlások.

Hirdetési díj:

Egy négy hasábos pétsor térfogata . . . 5 kr.
Bélyegdíj: minden beiktatás után . . . 30 kr.

Nyilttér:

Egy sor . . . 20 kr.

Előfizetéseket elfogad: A „Gömör-Kishont” kiadó-hivatala Rimaszombat Losonezi-utca 24. sz., nemkülönben minden hazai postahivatal. Az előfizetéseket legzélszerűbben postaltalvány útján eszközölhetők. — **Hirdetéseket** esupán a kiadó-hivatal vesz fel.

Rimaszombat, 1883. október 7.

Az iparos-iskola folyó hó 1-ső napján nyílt meg, s mint tudjuk, a lefolyt 7 nap alatt 71 iparos tanuló jegyeztette be magát; tehát jóval kevesebb, mint a városunkban levő iparos-tanoncok fele. — E tény kétségtelenül bizonyítja azt, hogy saját érdekeiket épen azok nem tudják, vagy nem akarják felfogni és megérteni, kiket legközvetlenebbül érdekel a vallás és közoktatásügyi miniszternek 1882-ik év augusztus hó 16-án kelt s 23439-ik szám alatt kiadott rendelete, s a kiknek jövőjeért oly sokat áldoznak egyesek és testületek, különösen pedig a nemes város. t. i. maguk az iparosok.

Pedig épen ők azok, a kik folyton panaszkodnak, hogy a gyáripár leszorítja őket a piacról; a külföldi nagyobb kelendőségnek örvend, mint a mi itthon készül: így a kisiparos gyakran kénytelen másnemű foglalkozásban keresni megélhetési módot, vagy épen meglevő tőkéjét fogyasztani, — s ha az első nem sikerül, a második pedig források hiányában elapad: fáradozásának jutalma — a tönkretetés.

Nem egy példát tudnánk ennek igazolására csak a közelmúltból is felhozni.

És mi mindennek az oka? — Az, hogy a fogyasztó közönség izlése folyvást tökélyesbül; a jó mellett bizonyára a szépet is keresi s inkább megfizeti jobban azon kelmét, árucikket, melyben e két tulajdon egyesülve van, mintha az első mellett az utóbbi hiányzik, — így az, ki erre nem törekszik, költségének és fáradságának jutalmát alig képes megkapni. — Jó izlés pedig csakis művelt ember kebelében élhet, minek folytán általános szükségé vált az iparos tanulók szellemi tovább képzése, ha csak azt nem akarjuk, hogy a társadalomnak e tevékeny és kiváló osztálya elcsenevessedjék.

Ezen intentio vezette a minisztert az említett rendelet kiadásánál; ezen magasztos eszme megvalósításáért hoz e város oly tetemes anyagi áldozatot.

S az eredmény — mint a fentebbi számadat bizonyítja — alig több a valaminél.

Igen, mert még sok iparos elégnek tartja, ha tanítványa csak annyit tud, mennyit ő; azt pedig,

ha műveltség dolgában megakarná előzni, saját személye elleni merényletnek tartja.

Pedig az idő nem vár. — A korszellem tevékenyen működik, s a ki intő szavát megérteni nem tudja vagy nem akarja, elmarad és számára nem marad más hátra, mint a késerű csalódás, — s az e miatt hallatott panaszok azért találandanak sikert főlekre, mert önhibájuk által idéztetett elő.

A társadalom e tevékeny osztályának ily állapota napról-napra inkább foglalkoztatja a sajtót, s egyes bűnesetek, melyeknek némelyike a közérzületet nem ritkán lázas izgatottságba hozza, — a mennyiben oly egyének által követettek el, kik épen az iparos pályára készültek, de sem a sziv nemességét, sem a kellő szakképzettséget elsajátítani módjukban nem volt, s így a helyett, hogy a művelt társadalom hasznos tagjaivá váltak volna, lettek annak átkaivá, — mutatja a betegség óriási romboló hatását.

És ezen annál inkább lehet csodálkozunk, mert most már a kellő út és mód a szellemi szakképzettségre meg van. Az iparos oktatást szabályozó rendelet szigorúan bünteti az iparost, ki tanulóját — meg ha abban az akarat megvan is, és saját jövője érdekét fel tudja fogni, — ipariskolába nem boesátja, vagy annak látogatásáról lebeszélni igyekszik. — S mind ennek, valamint annak dacára, hogy városunk iparosait szeretjük kisebb helyen vagy épen falun lakó iparosainknál műveltebbeknek tartani, — mint a jelentkezettek száma mutatja, az eredmény nem kielégítő.

Ha pedig az iparostanulók elemi képzettségének hiányát tekintjük, még fontosabbá válik ez intézmény elöttünk.

Mert igaz, hogy iparostanulónak csak oly 12-ik életévét betöltött növendék vehető fel, ki a népiskolai tanfolyamot kívánt eredménnyel teljesen bevégezte. Azonban fájdalommal tapasztaljuk, hogy ezen kívánalmaknak sem tesznek eleget egyes iparosok, mert talán félnek attól, hogy az ily növendéket oly teendők elvégzésére, melyek jövő hivatásához nem tartoznak, nem használhatják — s a kikben a már anyira menyire felébredt nemesebb irány, a durvább bánásmódot, — mit itt-ott még ma is tapasztalni lehet, — nem türik: azért elfogadnak oly növendékeket is, kik az elemi képzésnek alig állanak a legelső fokán.

Hogy ily viszonyok között nem kis feladat vár a tanítói testületre, könnyű elképzelni.

Igy állván a dolog, látjuk, hogy iparosaink nagyobb része nem képes felfogni még az iparos osztály jövőjét, minek folytán az iparosoktatásról szóló törvényt több ízben megsérti. — Megsérti pedig, ha oly növendékeket vesz fel, kik az elemi iskolát hiányosan vagy nem kívánt eredménnyel végezték, — ha azokat oly teendők elvégzésére használja, melyek jövő hivatása körébe nem tartoznak s végre, ha azokat az ipariskola gyakorlásáról lebeszéli vagy épen eltölti. S ha ezekkel szemben, még a jobb érzelműek reábeszélése sem használ, szigorubb intézkedéseket kérünk, — mert mennél nagyobb mérvet ölt a betegség, annál erősebb szereket kell alkalmazni.

Szükség lesz-e erre Rimaszombatban is? — legközelebb meglátandjuk.

Hanem ezeken kívül van még egy, mit az iparosok és iparostanulók emlékezetébe hozni ismételtlen jónak látunk. — Ugyanis a művelt külföldön nem arra használják az iparostanulók a nyári szünidőt, hogy azokat, melyeket a téli tanfolyam alatt elsajátítottak, elfeledjék; hanem arra, hogy a rendes munkaidőn kívül a mester vezetése alatt, de saját belátásuk szerint s az elsajátított ismeretek alapján egyes önnálló iparcikkeket állítsanak elő, miből minden ősszel, az új tanfolyam megkezdése előtt kiállítás rendeznek, s magok a mesterek megbírálják a beadott műveket, egyes iparbarátok áldozatkészsége folytán jutalmazták a kiválóbb művek előállítását, — mi egyrészt ösztönzi a jutalmazottat és buzdítja a többit is, — más részről fényes tanubizonyosságul szolgál annak, hogy az, kinél az illető tanul, minő izléssel dolgozik, vagy dolgoztat, — mi pedig a legjobb és leghatásosabb ajánló-levél.

Erre is jó eleve voltak figyelmeztetve iparosaink, megértette-e közülök csak egy is: mi kétségbe vonjuk s örülni fogunk, ha csatlakoztunk.

A magyar közművelődési egyesület érdekében.

Hetek, hónapok multak, hogy egy, megyénket kiválóan érdeklő eszme: mely e lap hasábjain is annak idején megpendített, t. i. a magyar közművelődési egyesület.

No már erre a nagy újságra a hűséges hajdunak is kiesett a pipa a szájából, — sőt az ügyes-bajos várakozó atyafiak is felvidultak s azon édes reményben ringatták magukat, hogy a miniszter ur kedvéért notárius uram menten kiugrik ágyából.

És a pörös atyafiak nem csatlakozának, — mert notárius uram a nagy újság hallattára bomba módra ugrott fel nyughelyéről, s villámgyorsan öltözött fel, s miközben ezer és ezer gondolat ostromolta spongyia rugékonysága agyvelő-izmait, — vajon minek köszönheti ő ezen nagy szerencsét és magas kitüntetést, hogy nála egy szegény falusi circularis notáriusnál, egy hatalmas ur, az ország minisztere tisztelegjen? — De vajon csakugyan miniszter-e? a ki vele akar beszélni, vajjon nem rosszul értette-e Pál kocsis? azonnal személyesen megtudakozza Pál kocsist, s midőn Pál kocsis határozottan kijelentette, hogy valósággal a miniszter van itt, s jól megértette a nagyságos urat, notárius uram is meggyőződött a valóságról. — Minthogy pedig mint világlátott ember a minisztereket személyesen ismeri, szeretné tudni, vajjon a bel-, pénz-, vagy melyik ügyi tárczát viseli, a valósággal jelenlevő miniszter ur? Pál kocsis a feltett kérdésekre hűségesen előadja látottakat, hogy olyan magas mint jegyző ur, olyan pohos mint jegyző ur, olyan czigány-fajta bőre van mint a tekintetes urnak, esakhogy pápaszemet visel.

— No akkor Tisza lesz, — morfondirozta magában notárius uram, — de az nem puhos, valószínűleg valami állami titkár lehet, de mi a patvart akar nálam, — mert arra példa még nem volt, hogy a jegyzői hivatalt a miniszter személyesen jönne megvizsgálni, — tehát ha hivatalos ügyben hozzám nem jöhet, valószínűleg, — töpreng tovább notárius ur, — privát ügyben akar velem értekezni!

E közben az érdekes jegyző úgy kiespi magát a „miniszter ur” tiszteletére, hogy közben még a paradés kocsison is tul tesz. S plenparád ül a kedves feleségéhez reggelizni, mi közben mind a kettőn erősen török a fejüket,

T Á R C Z A.

Őszi dal.

En is voltam egykor gyermek,
Játszadotam gondtalan.
En is éltem olyan perczet,
Mikor vidám zöngés mellett
Futkaroztam untalan.

Szép verőfény a mezőre,
Hahogy kiki esalhatott.
— A kis gyermek olyan dőre! —
Ugrándozva, fübe dölve
Töltöttem el a napot.

A pillangót megkergettem,
Elfogtam a kis lepét.
S hogy ha megzendült felettem;
Hallgatözva megfigyeltem
A pacsirta énekét. —

Sudar fűfavesszőt vágva,
Hazatértem vidoran.
Hámot tettem a nyakába,
Csengő-bongó pergőt rája,
S az lett az én kis lovam.

Iezi-piezi gyermektársak
Jertek ti is játszani!
Nagy pora van az utcának,
Epitsük a tornyot, házat.
Jertek a port hordani!

Itt az este, — a táj csendben.
Aludni hajt a setét.

De mielőtt ágyba fekszem,
Összekulesolt kis kezekkel
Áldom az Úr nagy nevét.

*

Lelkem emlékezni készti
A halvány, bus ősi táj.
Beh kedves most ezt regélni,
Gyermek ábrándimnak élni
Oh beh édes — — — oh beh fáj!

Szabó József.

A miniszter.

(Igaz történet.)

Irta: Záhonyi János.

Reggeli 5 óra van, — a tekintetes körjegyző ur még alszik, — az udvaron várakozó ügyes-bajos ember-sereg hal-kan beszélget, nehogy felverjék azt az áldott jó notárius urat, a ki nekik minden bajukat olyan rendesen elvégzi. — Inkább hát várakoznak míg felébred ő kigyelme, — hej pedig sürgős a munka, — szantani kellene menni, de nem akad ember, a ki a hatalmas notárius urat felköltse, nehogy bal lábbal keljen fel és igazságos perét elveszítse. — De szerencsére itt jön a megváltó, az urasági kocsis személyében. — Nyalkán ki van esipve, mint paradés kocsisoz illik. — Bizonyosan a nagyságos urnak is baja van a notárius urral. — A jegyző ur hajduja meg is tudakozza kocsis barátját, hogy „mi járásban van?” — mire Pál kocsis menten elmondja György hajdu urnak a nagy újságot, hogy most kiáltott reá a nagyságos ur, hogy jöjjön át rögtön a körjegyző urhoz és mondja meg neki, hogy tiszteletti és hogy ne menjen ma sehová, mert itt van „a miniszter” a bizony a „miniszter”, csak is a jegyző urhoz jött, vele szeretne beszélni és hogy egy fél óra mulva teszi tiszteletét.

let eszméjének megvalósítása a rimaszombati megyeház termében a megyei bizottság által kimondott. A hazafias dekretumot minden jóra való becsületes magyar ember örömmel üdvözölhette s azóta kíváncsian várja az ügy fejlődését s az egyesület megalakulását.

A legelső teendő természetesen a tagok gyűjtése. Ezek számától függ megalakulhat-e az egyesület, vagy sem. Szeretjük hinni, hogy megyénk hazafias és a megye termén kívül is eső polgári felhalmozásának alkalmas s tagok tömegesen jelentkeznek. Azonban meg lehet engedni, ha egyik-másik a tagok sorába csak azért nem irathatja be magát, mert nincs tudomása arról: a beiratás hol, kinél és mikor történik? Pedig ilyen ember sok van a megyében, mit esodálni nem lehet, ha azok az intéző körökön kívül esnek.

En ugy tudom, hogy a létesítendő magyar közművelődési egyesületi tagok gyűjtése az e célra a megyebizottság által kinevezett szász bizottságnak a feladata.

Nem tudom: a Balogvölgyön ki van megbízva a tagok gyűjtésével. Annyi bizonyos, hogy nem volna már korai dolog, ha a szász bizottságnak a Balogvölgyön a tagok gyűjtésével megbízott része a gyűjtő ivekkel már jelentkeznek. Lehet, hogy a késedelemnek oka van, de ha nincs, megengedik, ha maga a közművelődési egyesület érdekében tiszteletteljesen felkérjük a szász bizottság illető tagjait, hogy az egyesület iránt érdeklődőknek a beiratkozathatásra mielőbb alkalmat nyujtani sziveskedjenek.

Vitéz Lajos.

A fogászat hatásköre.

Írta: Dr. Véber Ignác.

Mindenki tudja, hogy a felnőtt és teljesen kiképzett embernek 32 foga van. és ezen számbeli előny a többi szervek felett, a melyekből csak egy vagy kettő létezik, mint orr, száj, szív, szemek, fülek stb. oka talán azon kevésebbesülésnek, melylyel a legtöbb ember a szegény fogakat illeti. Ugy bánnak velük, mint a rossz sakkjátékos a paraszttal, a melyeket a játék elején könnyelműen feladoz és csak akkor sajnál, mikor kellenének de már nincsenek. Ha a szemünk fáj, lépünk, májunk dagadt vagy bármi más bajunk legyen, az orvoshoz sietünk, tanácsát kikérjük, de hogy a beteg fogat gyógyítani is lehet, arról vajmi kevés embernek van fogalma. „A fogat gyógyítani nem lehet, annak csak egy orvossága van, a hideg víz,” ez a legtöbb ember véleménye a fogfájásról, és erre nézve a műveltek nem igen különböznek a kevésbé műveltektől.

Amde a mostani sebészet, a melynek óriási haladását az egész világ elismeri, és melynek egyik ágát a fogászat képezi, mindinkább conservatív irányt követ eljárásában. Nem ronsolni, nem minden áron metszeni a feladata. hanem a hol és a meddig lehet a beteg szervet megtartani és működésének visszaadni. Es ha ezen tétel a többi sebészetre nézve áll, ugy annál inkább érvényesül a foggyógyászatban, a mely a beteg fogat az által teszi egészségesse, hogy a legnagyobb mértékben finomított eszközökkel, a szenvedő legető kímélésével, a beteg fogrészeket eltávolítja az egészségesektől és az anyagvesztéséget idegen anyagokkal pótolja, a melyek az így kiegészített fogat még hosszú évekig szolgálatképesse teszik. Mily veszteséget képez például egy-két középső alsó metszőfognak a hiánya, azt igen jól tudja a szónok, az énekes, az ifjú, sőt a cynicust sem véve ki, a ki másképp a szépségre nem igen sokat ad, és mindenki tudja, mily érthetlenné teszi több fognak a hiánya az öreg emberek beszédét.

A fent érintett bajt, mely némi anyag-vesztéssel van összekötve, fogszűnnek nevezük. Ismerkedjünk már most meg a fogak egy másik ellenségével, a mely annyival veszedelmesebb, mert igen gyakran barátunknak, fogaink természetes védőfalának nevezünk és sok évig türeink el szájunkban fogaink nagy hátrányára. Ez a különböző fajú és kinézésű fogkő, a mely a foghús és fognyak közé magát betolva, idővel mind a kettőt elpusztítja és a fogakat önkéntes kihullásra kényszeríti. A fogkő okozza, hogy oly sok embernek vérzik a foghúsa, a mely lassankint el is vész, és hogy a szájából rossz szag jön ki, a mi ugy az illetőre mint a környezetre nézve felette kellemetlen. Ily esetekben mindenféle összehúzó és illatos szereket használunk, a melyek azonban vajmi keveset segítenek, mert itt az egyedüli segítség csak a fogak műleges és a betegre nézve semmi alkalmatlanságot nem okozó fogtisztításból áll. Ha az okot eltávolítjuk, bizonyára megszűnik az okozat is.

hogy minek is jön hát ide a miniszter, — míg végre a leleményes eszű notáriusnak egy gondolat villan agyába s örömmel kiáltja kedves életpárjának:

— Meg van. —

— Ugyan minek jön hát, mond ki no, — mire a férj örömtől sugárzó, — de kissé neheztelő hangon adja elő kombinációját!

— Látod kedves feleségem, ugy-e te mindig haragítottál, hogy minek firkálok mindig a szaklapokba a közigazgatás és a községi életéről, ugy-e te mindig azt mondtad, hogy annak sohasem veszed hasznát, s addig inkább folyamodványokat írnék, a miből még is cseppen valami, vagy ha már a múzsáknak is akarok áldozni, akkor inkább verselnék, vagy beszéyleket írnék, s hogy így idővel én is olyan ünnepeket író lennék, mint teszem azt: Jókay vagy Mikszáth, a ki a nagybátyámat egy novellába lepípálta, de én ugy-e mindig mondtam, hogy azt sohasem teszem, mert nem akartam lenni fűzfapóca, mert az irodalomhoz érzékkel sohasem bírtam, hanem látod.

— Ugyan ne bolondozz, hanem mond ki már minek jön a miniszter — vág közbe türelmetlenül az asszony.

— No várj, kedves tubus muzikám! mindjárt levonom a következtetést, — hát látod nekem inkább volt kedvem mindig a községi élet és közigazgatásról írni, s látod itt a jutalom, ugyanis a miniszter olvasva számos cikkemet, meggyőződést szerzett arról, hogy a községi életet, a közigazgatást alaposan ösmerem, most valószínűleg arra fog felkérni, hogy a belügyminiszterium IV-ik osztályánál...

— Mi az lelkem?

— No hát ott, a hol az ország községi és városi ügyeit végzik, valami előkelő fogalmazói állást fogadjak el!

— Az bizony igaz lehet.

— Jaj, de jó dolgunk lesz, lesz vagy 1200 forint fizetésünk.

— Es nem kapjuk forintoként mint mostan.

— Es nem kell adót exequálni!

Azonban nem minden esetben tarthatjuk meg a beteg fogat és ilyenkor azt csakugyan el kell távolítani. A mostani végtelenül tökéletesített foghuzókkal, a melyek közt azonban az oly divatos angoloké többé nem foglalhat helyet, a foghuzás minden veszély nélkül történik és az állkapocstörés már csak a mesék országában szerepelhet. Ep oly könnyűséggel távolíthatnak el a fogtövek az ezen célra készített igen alkalmas műszerekkel.

Az elvesztett fogoknak műfogak által való pótlása, ezen ósrégi találmány, az ujjbakkori buvárlat egyik fénypontját képezi. Amazok oly tökéletesen utánozzák a természeteket, hogy a leggyakorlottabb szem sem képes különbséget tenni közöttük. Soha a hasznos és kellemes nem jart annyira karöltve, mint ezen esetben. A műfogak visszadják az arcnak elvesztett szépségét és kellemét, a szájnak a tiszta beszédet, a gégeinek szép hangját és az öregecskének az ifjúságot. De még rágni is tudunk velők, és így meghosszabbítják életünket. Es a mi még néhány évvel ezelőtt álszégény tárgyát képezte, most már általános divattá lett, ugy, hogy némi megrovásnak teszi ki magát az, a ki a szépeket és szépségüket féltve, egy természetes hibát eltűr, a melyet oly könnyű szerrel elfedni lehet.

A foggyógyászatról csak azt jegyzem meg, miszerint feladata a gyermekek és serdülő ifjak ferdén vagy helytelenül növe fogait a rendellenesség felismerése és eltávolítása által rendes növére bírni. A fogviszály helyezés már többször sikerrel alkalmaztatott.

Ezen sorok feladata a t. olvasót, a ki talán még nem tudná, felvilágosítani az iránt, mi módon segíthet fogbján a nélkül, hogy kényszerülne azt haszontalanul feláldozni; mily könnyű szerrel távolíthatja el szájából legveszedelmesebb ellenségét, a fogkövet, végre mi módon pótolhatja valamely végtel által elvesztett szájdizsét mással, ugyanoly széppel, habár nem oly tökéletesen mint az eredeti volt, mert ki tudná a természet alkotásait mestersége által teljesen utánozni? és ha sikerült nekem ezen soraim által egy szenvedőt a helyes utra terelni, a hol segítséget találhat, ugy ezéomat tökéletesen elértem.

Megyegyülés.

A lapunk mult számában közölték kiegészítésül irhatjuk, hogy azon számos tárgy között, mely a megyegyülés tárgy-sorozatát képezte, csakis a megyei-pénz jövedelméből tétele idézett elő élénk eszmecsérét. — A kérdést Mariássy Andor vette fel, felhívva a közgyűlés figyelmét arra, hogy e tárgyban a megye már határozott s e határozatában utasította az alispánt, hogy az egyes pénzügyeseteknél elhelyezett tőkéken, melyek mos csak 4 és fél %-ot jövedelmeznek, állampapírokat vásároljon.

A vitában Szontagh Bertalan alispán, Török János, dr. Szabó Samu és Szabó György vettek részt s elfogadott Szontagh Bertalan azon nagyon okadatolt indítványa, miszerint tekintettel arra, hogy az e tárgyban hozott megyei határozat csakis általánosságban szól értékpapírok vásárlásáról, ezek pedig bírszei hullámzásnak vannak kitéve, minek a megye pénzt mint közkinest kitenni nem akarja, mondja ki a megye: hogy esetről-esetre legalább 5%-ot jövedelmező, sorsolás alá eső értékpapírok vásárlására hatalmaztatik fel az alispán.

Az anyai kellemetlenséget és huzavonát előidézett sajo-püspöki hid, a mennyiben az eddigi tulajdonos, a rozsnyói püspökség, a mult megyegyűlési határozat értelmében jókarba hozta s a hiányok fedezésére 343 frt 42 krt lefizetett, a megye tulajdonába ment át.

Egyes rimaszombati polgárok az iránt folyamodtak a megyéhez, hogy a mennyiben a polgárok a már csaknem teljesen bevégzett tagosítás folytán jövedelmük egyik tekintélyes forrásától a sertés tarthatástól fosztattak meg; utasítsák a város, hogy sertéslegelőről gondoskodjék; mire tekintettel arra, hogy a város épen oly jogos tulajdonosa birtokainak, mint az egyesek; ez ügy eldöntése a megyegyűlés elé csak annyiban tartozik így a mint előterjesztett, a mennyiben a két félt utasíthatja, hogy azt barátságos uton intézzék el.

A körörszók fizetésének pontosabb behajtására az illető hatósági közegek utasítottak.

Több miniszteri leiratnak, s egyes hivatalos kiküldöttek jelentéseinek tudomásul vétele, valamint több törvényhatóság átiratának érdemleges elintézése után Rimaszombat vá-

Es megindult a fiatal házaspár között az arany- és légyár építés, hogy fognak élni, gazdálkodni, s hol fognak lakni.

De már erre, Eris, mint minden nagy szerenese alkalmával, közibük dobtá almáját, mert könyörgöm alásan, a lak-kérdés fontos a hivatalnok családjában.

Notárius uram mint afféle practicus ember udvari lakást ajánlott, de kedves felesége ez ellen erősen tiltakozott s határozottan az utcai lakás mellett foglalt pártállást, mert ugy mindig látni lehet a nagy világot.

Szó szót váltott maga után. A különben gyöngéd férj már szabadkozni kezdett, hogy ő nem szerelemfűtésből, hanem gazdasági tekintetből van az udvari lakás mellett, s felhozva a fővárosi drága lakbér viszonyokat, erélyesen tiltakozott neje azon gyanúsítása ellen, mintha ő érte mitsem akarna áldozni, mire a nő szeméi már könnyel kezdtek megtelni. Egy szóval minden arra mutatott hogy a vihar és boldog családi életben rögtön ki fog törni, azonban e válságos perczben a jegyzőné szerenésére az ablakra tekint s meglátja, hogy egy elegans ur a folyosóról jön a szobába, kinyújtja kis kezecskéjét, s szókkal: „csitt jön a miniszter” lecsillapítja a vihart, mire az érdemes jegyző is izgatottan tekint ki az ablakon, s elnevetve magát, kiáltja;

— Nem miniszter, hanem cataszter!!!

— Mi az lelkem?

— Tudod lelkem olyan földköstoló mint a mérnök, neve: Halász, cataszteri becső biztos.

— Tehát nem mégy Pestre?

— Nem!

A dolognak erkölcsi oldala van, notárius uram felhagyott a szaklapokba való firkálással, kedves felesége belátta azt, hogy az előkelő állás nem ad boldogságot, s a mi fő, a pörös atyafiak végtelen öröme, jegyző ural hamar elvégezték dolgukat s mehettek szántani.

rosának kölcsönügye került szőnyegre, mit az idézett elő hogy a város a közvetlen szomszédságában levő „Szabó d kái” pusztát 140000 frtért megvásárolta s a vételár fedezésére csakis 86000 frttal rendelkezik, mely összeg az eladott coalitionalis részvények árából megmaradt. Tekintettel arra, hogy e részvények már a multban is jóvelmelmezték tőkét képeztek s így azok ára joggal fordítható fekvőséges vételére, a 86 ezer ftnek fekvőséges helyezése engedélyeztetik, valamint felhatalmaztatik a város 70000 frt ujjabb kölcsön felvételére.

Ezek után több aprób ügy került elő, miknek letárgyalása után az elnök a gyűlést berekesztette.

Levelezések.

Losoncz, 1883. octóber 1-én.

A nógrádmegyei gazdasági egyesület még ez év elején határozta volt el, hogy ősszel, szeptember 30-án, és octóber 1. és 2-án gazdasági, termény- és iparműkiállítást rendez Losonezon.

Az abban való részvételre, elég jókor és számos példányban lettek a felhívások ugy az egyleti tagok, mint más termelő érdeklődőknek szétküldve; de midőn a kiállítási tárgyaknak bejelentési határideje mind a két megyei lapban meghosszabbítottunk jelentetett ki: többen oly véleményben voltak, miszerint a részvét alig fog megfelelni a várakozásnak. Még a megnyitási határnap közeledtekor is, kétely és aggodalom fogott el az eredmény iránt, amennyiben az egyleti titkár, t. Baintner Ottó úron kívül alig volt valakinek behatóbb tudomása a résztvevők száma, küldeményeik minő és mennyisége felől.

Azonban két-három nappal a megnyitást megelőzőleg a különböző gazdasági gépek- és eszközöket, a különböző gazdasági, kerti és erdei terményeket mindenünne beszállítatva látván, aggodalmaink oszladozni kezdtek s a midőn az így összehalmozódott tárgyaknak elhelyezésére a tervbe vett s a város és a kaszinó egylet által átengedett helyiségek elégtelennek bizonyultak be: egészen más, megnyugtatóbb nézetet kezdünk a kiállítás eredménye iránt táplálni. Es nem is csalódtunk.

Tegnap, kora reggel a város közházára kitűzött nemzetiszin lobogó, az ez alkalomra városunkba összesereglett egyleti tagok, vendégek és idegeneknek gyülekezés helyéül délelőtt 9 órára, a tanácsotermét jelölte. Inne, rövid egy óra múlva, a jelenlevők által mentek a kaszinó vendéglő épületbe, hol a kiállítás a nagy tánczterem s annak előcsarnoka, a társalgó és olvasóteremek elég világos és tágas helyiségekben volt berendezve.

Azt tartom, hogy Losoncz város történetének ezen kiállítást emlékeztetéssé tevő napjai, e gazdasági ünnepélyről mindenkinél kielégítő benyomást hagynak fenn és nem ok nélkül.

A kaszinó nagy termében összegyűlt díszes közönség, mindenekelőtt a helybeli dalegylet által Kölesy hymnusza elénekését, majd a város polgármestere t. Pokorny Gusztáv urnak, — a ki egyuttal a kiállítást rendező bizottság elnöke is, — a főispán, gróf Gyürky Abraham ó méltósága és a gazdasági egyesület alelnöke, Szeitovszky János ó nagyságához intézett üdvözlő beszédét hallgatta meg. Ez igen alkalmoszerű és magvas beszéd végén, az üdvözlő polgármester felkérte a főispán ó méltóságát, mint a gazdasági egyesület létesítőjét és elnökét, hogy a kiállítást megnyitni legyen szives.

Mire ő méltósága a szívélyes fogadtatást megköszönvén, hivatkozott Losoncz városának nemcsak a nemzeti közművelődés, hanem a nemzeti szellem terjesztésében tanúsított tevékenységére — s örömet fejezte ki a felett, hogy ezen gazdasági és iparkiallítás létrehozásánál is, átérezve és megértve a jelenkor intő szótátát, kellő buzgalom és tevékenységet fejtett ki. Majd azon meggyőződésének adott kifejezést, hogy ha minden vidéken a mezőgazdaság és ipar fejlesztésére hasonló tevékenység nyilvánul, befog teljedni a legnagyobb magyar gróf Széchenynek jóslata: hogy „Magyarország nem volt, hanem lesz.” S ezzel a kiállítást megnyitottnak mondotta.

A dalegylet erre „Ebredj nagy álmaidból” kezdetű dalt énekelt el, mire a jelen voltak a kiállítás megtekintésére, az illető termekbe vonultak.

A bejáratnál ritka két példány ezitromfa, gazdagon rakva gyümölcsevel, Pongrácz György vidéfalusi kertjéből — csupán azért képez díszit mivel a kiállítási termekbe nem volt szállítható; s az ajtó felett: „Tapasztalás és észlelésből alakul az elmélet és épül fel a termékenyítő tudomány” jelige, lehetetlen hogy minden belépőnek fel ne tűnjenek. S ez igen elmes és nagy jelentőségű jelmondat tudatával lépünk be már most mi is a gazdaság és műipar, a szorgalom és munkásság csarnokaiba.

De nem tévesztve szem elől, hogy e lapok olvasóira nézve ezen kiállítás, mint szomszéd megyei, talán csakis közvetve bir értékkel, részletekre nem terjeszkedem, s csakis általános vázlatokban fogom leírni. Maga a kiállítás, az emlitettem három termet foglalja el, az első a melybe belépünk: a közműipar csoportozatot, ettől balra a házi és női munkákat, jobbra pedig a nagy tánczteremben s annak előcsarnokában a gazdasági, kerti termény és gyáripar termékei láthatók. Különben a kaszinói kuglizó fedett csarnoka alatt s a kertben gróf Forgách Antal ó nagyméltósága gácsi, kékkői és tótkalesényi uradalmából és báró Baratta Alajos poltári példánygazdaságának mindent felöllelő gazdasági eszközeik, erdő, mezőgazdaság és kerttermények voltak elhelyezve. A belpiaczon csupán e célra épített s igen tágas deszkával kerített és fedett helyiségben Marschall és társa, Kühne, Tarnóczy Gusztáv, Studhalter mérnök és Kolener gazdasági gépeit láthatjuk. — Aligha tévedek, midőn azt állítom, hogy gr. Forgách Antal és br. Baratta Alajos legtöbbet állítottak ki, Beniczky Gyuláné urnő, Terbelédből a konyhakertészet és gyümölcstermények legteljesebb kiállítását mutatta be, jölehet Pongrácz György és báró Baratta Irma urnő kertterményei is méltán sorozhatók melléje. Gróf Cebrián László kevesebb, de igen kiváló és a figyelmet lekötő tárggyal járult hozzá.

Igen szép és válogatott gyümölcsöt: alma, körtve, barack, szilva mutattak be: Balázs Antal Sipekről, Kovács Ferencz Losoncz, Kövy Tivadar B-Gyarmat, özv. Pokorny Sándorné Losoncz, Rell Pál Abelovna, Szabó Miklós? — honnan, Szakall Barnabás Kisorhely, Grimm Lajos élő és többnyire délszaki növény és konyhakertészeti

két csoportozata is méltán magára vonta a figyelmet, azonban nagyon is lekötötte Melicher József mű- és virágkertes virágasztala és özv. Walthay Jusztinné urnó Ficus elastica minden képzelmet felülmúlt példánya.

Gabona neműek: buza, rozs, árpa, zab, tenkely, köles, megyénk elismert legjobb gazdái: Barta István, gróf. Czébrarian László, Csemnyiczky Károly, Hoffmann Jakab, Nedeczky Gusztáv, Oroszy Ferencz, Pokorny Gusztáv, Sréter Alfréd, Szeitovszky János, Veres Ernő, Wohl Hermann, Rády János, Szontagh Tivadar örökösai és többek voltak a szécsényvidéki gazd. egyesület collectív kiállításával résztvevő termelőket nem is említve.

Említésnélkül nem hagyhatom végre Timko Antal diény-orszi tanító által kiállított 12 féle burgonyát, mind megnevezve és Vajda Miklós Yams gyökér: Batatas edulis, két példányát és kifli krumpliját, s mindezek fel- említésével, vajmi hiányos rajzát adtam az egésznek, de a nélkül, hogy a kézmű, házi és női par termékeinek felsorolásába becsatlakoztam, őszintén mondhatom, hogy a kiállítás méltó volt a megtekintésre s a kívül felőle csak beszéltem, mindenki a legnagyobb elismeréssel nyilatkozott róla.

t-5.

Hírek és vegyesek.

Olvasóinkhoz! Lapunk jelen száma első ez évnegyedben, minék következtében tisztelettel fel- kérjük azokat, kik az előfizetési pénzzel hátralék- ban vannak, hogy azokat posta utalványon kiadó- hivatalunkhoz (Losonczy utca 24. sz. a.) beküldeni szivesek legyenek.

A képviselőházban folyó hó 2-án alakították meg a szakbizottságokat. Képviselőink közül gr. Andrássy Manó a pénzügyi-, Fáy Lászlót a gazdaságbizottságba választották be.

Eljegyzés. Sakszon József, a rimaszombati áll. postahivatal főnöke e napokban jegyezte el Pokorny Gi- zella kisasszonyt Várgedén.

Esküvő. Barányi Juliska kisasszonyt, Barányi Gusztáv rimaszombati polgár kedves és bájos leányát e hó 4-én vezette oltárhoz Szabó Lajos tanár. — Az ifjú pár életére mi is szerencsét kívánunk.

Tisztújítási mozgalmak. A rimaszécsi járásban a segéd-szolgabírói állomásra a már említettek kivül Szent- miklóssy Bélát és Zehery Lászlót is emlegetik.

Dr. Weber Ignác — mint halljuk — lakását váro- sunkba teszi át s e célra a „Ferenczy“-utczában Kres József házat vette ki.

A Pádári-Perjese-Meleghegygyel t. e. ev. egyház f. é. szept. hó 23-án tek. Groó Vilmos egyházi felügyelő és tisz. Vitez Lajos lelkész ikerelnöke mellett a Luther négy- százados születési emlékünnepe megünneplése tárgyában tartott közgyűlésében az a fontos határozatot hozta, hogy a nagy nap emlékére Pádárban, Perjésben és Meleghegyen „Filléregylet“ alakítsák azon czélból, hogy egy oly tőkét létesítsen, melyből jövőre minden egyházi és iskolai kiadás a lelkész és tanító fizetése fedeztessék. A hívek e czélra évenként lélekszám szerint krajczáros összegeket fognak fizet- ni. Vajha a többi egyházak is követnék e példát! A pádári ev. egyház ugyanekkor főesperesre szavazván, egyhan- gulag ut. id. Bartholomaeidesz László eddigi főesperes urra adta szavazatát.

Meghívó. A „Felvidéki magyar közművelődési egye- sület“ t. tagjait a folyó évi október hó 23-án d. e. 10 órakor Nyitrán a megyeház nagy termében tartandó első ren- des közgyűlésre tisztelettel összehívom. — Az egyesület által kitűzött nagy czélok érdekében bizalommal kérem fel az egyesület nagyérdemű tagjait, hogy a közgyűlésen, vala- mint az azt megelőzőleg folyó évi október hó 22-én d. u. 5 órakor a „Szarvas“ szálló dísztermében megtartandó elő- értekezleten számosan megjelenni sziveskedjenek. — Köz- gyűlési tárgysorozat: 1. A nagym. m. kir. belügyminiszte- rium által jóváhagyott egyesületi alapszabályok bemutatása. — 2. Az ideigl. elnökség jelentése. — 3. Az egyesületi tisztviselők és az igazgató választmány megválasztása. (Alapsz. 15. §.) — 4. Az egyesületi védnök megválasztása. (Alapsz. 5. §.) — 5. A pénztári szabályzat megállapítása. (Alapsz. 26. §.) — 6. A titkár és három jegyző tisztelet- díjának megállapítása. (Alapsz. 22. §.) — 7. A vidéki vá- lasztmányok alakulása iránti intézkedés. (Alapsz. 15. §. h) pont.) — 8. Az elnökséghez kellő időben benyújtott indít- ványok tárgyalása. — Hazafüüi üdvözléssel Nyitrán, 1883. évi szeptember hó 12-én. Herczeg Odesealchi Gyula, a „Felv. magy. közmüv. egyesület“ ideigl. elnöke. — A közgyűlésre megjelenni szándékozó t. egyesületi tagokat ezennel felhívjuk, hogy elszállásolásuk iránt ez évi október 20-ig a „Felső Magyarországi nemzetör“ kiadó hivatalának utján a rendező bizottsághoz fordulni méltóztassanak. **A rendező bizottság.**

A megye díszes czimerét e hó 4-ikén tették fel Gö- mörmegegyének rimaszombati közházára.

Elszabadult vasuti kocsi. A nyustyai állomásról a mult hó utolsó napján 2 teherkocsi megindult a lejtőn s fokozódó sebességgel sietett Rimaszombat felé. — Az állo- máson jelezték a szökevényeket, sőt egy mozdonyt utána is küldtek, de midőn beérték, már akkor Rimabrézónál megfoták; de minthogy talpfákat dobáltak elibe, kingrott, s a közlekedést elzárta, minék folytán a vonat másfél órát késett.

Elgázolás. Általános falusi szokás, hogy esténként legelőre hajtják az igavonó állatokat s arra nem fordítanak kellő gondot, hogy a pályatestre ne mehessenek. Így tévedt két kipányvázott ló Hacsava közelében folyó hó 1-ső nap- ján este a pályatestre. Az egyik a közlegő vonat elől a több méter magas töltésről szerencsésen leugrott, míg a másikat a vonat agyonütötte.

Leesett a kocsiról B. A. mihályfalusi lakos e hó 2-ik napján Rimaszombatban a temető utczán. Két kocsi- val érkeztek többen a városba s itt az ugys népes közlekedésű uton elakarták egymást mellőzni, mi egy izben minden baj nélkül sikerült is; azonban az ismétlés alkalmával a különben is magas útről B. A. kiesett még pedig a fejére s több mint 5 perczig feküdt eszméletlenül a kövezeten. Midőn fel- locsolták, daczára, hogy fejéből csak egy ömlött a vér, — minden orvosi segélyt visszautasított s így e nélkül is vit- ek tova Losoncz felé.

Tornallyán az octóberi országos vásár kivételesen e hó 18—19-én leend.

Kirabolt postakocsi. Sárosmegyében a mult hó 29- kén ismeretlen tettesek Palocha és Plavnica között a pos- takocsit — miután a postakocsist kövel leelőtték, — kirabolták, a kár körülbelül 1200 ft. A rendőrség még eddig nyomra nem akadt.

A budavári rablógyilkosok bünperében e hó 1-én kezdődött a végtárgyalás a budapesti törvényszék előtt. Az országbíró gyilkosai közül csakis Spanga maradt meg töre- delmes vallomása mellett, míg Pitély és Berecz a vizsgáló- bíró előtt tett vallomásaikat nagyobb részt visszavonták s össze-vissza esürük esavarrják az ügyet. A tárgyalás több napot vett igénybe, mert több tanut kellett kihallgatni, kik a végzeteljes napon az illető gyilkosokat látták, vagy pedig a gyilkosság végrehajtására használt eszközök eredetét ismerték. A bizonyítási eljárás esőtörtökön ért véget, pént- ezen tartattak a vád- és védbeszédek. Bűk János kir. ügyész hosszabb vádbeszédeben a rablás és orgyilkossá- got s az erre való felbujtást constatálva látja, minél fogva mind háromra a btkv. 278 ik §-a alapján kötéltálati halált kért, oly formán, hogy először Pitély, azután Spauga, végre Berecz végeztessék ki. — A védők remekeltek védbeszé- deikben, különösen Györfy, Berecz védője. A válasz és vi- szonválasz után elnök a tárgyalást bezárta s az ítéletet teg- nap hirdették ki.

Színház.

Farkas Gusztáv jól szervezett színtársulatával szept- ember 30-ikán kezdte meg működését városunkban. — A társulat Bereczik Árpádnak „Az igamndi kispap“ című művét hozta színre először. E darabot sokkal jobban ismeri már közönségünk, mintsem arról hosszabban kellene szóla- nunk, mindazáltal nem hagyhatjuk felemlítés nélkül azt, hogy e darabot még egy társulat sem mutatta be ugy, mint ez. Leszámítva azt, hogy N. Toldy Ferencz azon lélektani állapotot, melyben az apa reményétönkre tevő s az anya boldogságát felduló fiu van, arezjátékkal is fel kell tüntetni akkor, midőn az apai ház küszöbét átlépi, — nem adta hiven, s ugy látszik, hogy inkább otthonos a szalon darabokban, mint a népszínműben, továbbá azt, hogy Géczy az együgyüt nem kellő együgyűséggel adta, — az egész előadás correct volt. — Kövessy találó roktönzéseit, Mátyássy dala többizben tapsvihart idéztek elő. — Méltó elismerést érdemel Köves- syné (Erzsi.) T. Vanzély (Esztyke) és Török B. (Lazsék Zsuzszanna.) valamint Romváryné (Biri.) — A közönség kevés számmal jelent meg, minék oka egyrészlő a darab ismeretes volta és az volt, hogy későn értesült az előadásról.

Okt. 4. „A falu rossza.“ A jellemekben, eselek- vényben gazdag s compositionjában valóban kitünő színdarab bírálatra nem szorul, mert az irodalmunkban írójának megs- zerezte a hallhatatlan nevet, de a rendezést, az egész elő- adást és egyesek játékát illetőleg van néhány észrevételünk azok számára, kiket az megille.

Lovassy Feledi Gáspár szerepében derekasan megállotta helyét; Farkas Lajosban a féltékenységet nem domborította ki kellő komolysággal; Török Berta pedig Borisban a Gön- dör Sándorra magában epekedő szerelmes vallomását meg- eléggé nem eléggé színezte. Bátky Teresi (Kö- vessyné) tulszeliden féltékeny urához, több kacérság- gal a Lajos féltékenységét alkalmasint komolyabbá teszi. Toldy, ha a határozott jellemű Sándort sok helyen pityer- gövé nem teszi, — mi férfiaságának rovására történt, — s az ér melletti jelenet után Boriska iránt való szerelmét erősebben marquirozza, Sándort valójában állítja elénk. —

Finom Rózsit Wanzély Irma játszotta s az esetben teljes sikerrel, ha tág szívét magaviseletével, illetőleg kacér- ságával a közönséggel jobban megérteti. — Dalait a közön- ség több izben megtapsolta. Megis érdemelte. — A főbb szereplők közül teljesen kimagaslott Kövessy Gonosz Pistá- ban, ki a hirhedt baktert jellemző vonásokkal, mimikával és masquirozással játszotta; kár, hogy a bakter tolvajlasi hajlamát tulozta s gyakran ismételte, miáltal a krumplilopás genialis fogása monotonná lett.

A többi szereplők, mint keret szintén betöltötték he- helyüket, miáltal az előadás sikeréhez ők is hozzájárultak szerepök és tehetségükhöz mérten; azonban nem hagyhatjuk szó nélkül Szilágyi tulzást a részegségben, Gonoszét a komédiázásban, mert egy lépés s a komikum izléstelen- séggé lesz.

Az ének ugy karoknál, mint egyeseknél, néhány sike- rütlőbb dalt leszámítva, sok kívánni valót hagy hátra, mit a t. igazgató ur is észrevett talán, s a hiányok pótlásáról alkalmasint gondoskodni is fog. A színpadon meg nem jelent személyek kitétele a színlapon fölösleges és zavart is csinál sokszor; a nótának hangos dirigálása s a rendező hangos megjegyzései pedig mindig. Az is kívánatos lenne, ha egy markos bérest ne egy leány adna, s a dalokat a cigány is rendezésben kísérmé.

Ez előadás után a közönségnek melegen ajánljuk, hogy a törekvő s jeles tehetségekkel bíró társulatot, mely ugy is pangó társadalmunkat esténként föleleveníti sikerült előadá- saival, mint arra érdemest, kellő pártfogásban részesíteni méltóztassanak.

Irodalom.

Előfizetési felhívás a „Kiállítási Utmutató“-ra.

Az 1885. évi országos általános kiállítás előmunká- latai annyira haladtak, hogy most már elérkezett az idő arra, hogy a kiállítás érdekében az egyes bizottságok mű- ködesüket tényleg megkezdjék, s hogy a kiállítók a kiállít-ásra vonatkozólag tájékozást szerezzenek, s ennek alapján a kiállításra szükséges teendőket kellő időben elvégezzék.

A kiállítás szervezési munkálatai nem érdekelték köze- lebből a nagy közönséget, a közreműködőkre nézve is csak lokális jellegűeknek ténylek fel azok. Most azonban itt az ideje, hogy megismerje mindenki azon organizált testülete- ket, a melyek kezükben tartják a kiállítás szálait, elérkezett annak az ideje, hogy ugy a kiállítás érdekében közremű- ködők egyének, mint maguk a kiállítók tisztába jöjjenek azzal, hogy tulajdonképen mi a teendőjük.

A kiállítási országos bizottság a kiállítás szervezésének ismertetéséről, s az általa kiadott szabályzatok közzétételéről megfelelőleg gondoskodott ugyan, mégis sajnosan tapasztal- ható, hogy ugy a kiállítás szervezete, mint határozmányai tekintetében a közönség még ez idő szerint sem bir kellő tájékozottsággal.

Ezen több oldalról élénken hangsúlyozott bajon kíván a legközelebből megjelenő „Kiállítási Utmutató“ segíteni az által, hogy a kiállítás érdekében szükséges tudnivalókat, az országos bizottság által kiadott hivatalos közlemények alap- ján, könnyen hozzáférhető módon, a kiállítás iránt érdeklődő közönséggel megismerteti.

Az egyes kerületi, szak- és helyibizottságok eddig csak a maguk hatáskörét ismerték, sőt a bizottságok egyes tagjai még ezel sem voltak egészen tisztában: — e könyv- ből megismerik a kiállítás egész szervezetét, — a kiállítók pedig megtudják, hogy mi a teendőjük azon pillanattól kezdve a melyben elhatározták magukat a kiállításra, egész addig, míg kiállított tárgyaikat visszakapják.

Epen azért, mert az érdekelt közönségnek teljesen megbizható tájékozást kívánunk nyújtani, e müben csak azoknak a közlemények feldolgozására szorítottunk, a melyek az országos bizottság által már tényleg szabályozva vannak.

Kiváló súlyt fektetünk arra, hogy a mü elég korán megjelenjék, hogy a kiállítók a bejelentések körüli eljárással kellő időben megismerkedhessenek, s e czélból a könyv ki- való előnyt nyújt az által, hogy az egyes csoportokba be- osztott kiállítás tárgyakra nézve gondosan szerkesztett betü- soros tárgymutató segítségével egész könnyűséggel s szabá- tonsan feltalálható legyen az a csoport, melybe a kiállítandó tárgy bejelentendő.

A „Kiállítási utmutató“ október hó közepén jelenik meg, díszes kiállításban, zsebkönyv alakban, 18—20 ivnyi tartalommal. Előfizetési ára 50 kr., bolti ára 60 kr. Az elő- fizetési pénzek vagy megrendelések legkésőbb október hó 12-éig a „Kiállítási utmutató szerkesztőségéhez“ ezimezve Budapestre küldendők. (Ferenecz József-tér Nákó-ház.) Kelt Budapestben, 1883. évi október hó 3-án.

Balogh Vilmos,

miniszteri- és kiállítási titkár

Toldy Ferencz,

az orsz. bizottság jegyzője

Előfizetési felhívás. Kiss József előfizetést nyit

„Mese a varrógépről“ című elbeszélő költeményére, mely- ből egyes önállóbb részleteket nagyobb lapjaink közlemé- nyeiből a nagy közönség már ismer. Modern alapeszmé- vel és a mindennapi élelel merített egyszerű, de költői motívumaival a Petőfi-társaságban és a székesfehérvári Vö- römarty-körben történt felolvasása alkalmával mély hatást tett e költemény, mely legalább irányánál fogva igényt tar- that arra, hogy a művelt magyar női közönség megnyissa számára termet. Kiváló értéket kölcsönöznek e kiadásnak Baditz Ottó, hirneves festők, a müncheni magyar művész- telep egyik kitünőségének részint fametszetű, részint önálló heliogravure-nyomatu gyönyörű tollrajzai. A nagy negy- rész alakban vastag kartonpapíron megjelenő fényes kiállítású, a szó szoros értelmében díszműnek nevezhető könyv folyó évi december elején (tehát jóval karácsony előtt) kerül ki sajtó alól. Nyomdai kiállítását a Franklin-társulat vállalta el. Előfizetési ára: Fűzött példány 3 ft. Stylsruer kötésben 5 ft. A bolti ár tetemesen magasabb leend. Az előfizetési pénzek ez évi november hó 1-ig Kiss József-nek, Budapes- ten, IX., csillag utca 15. sz. alá küldendők.

CSARNOK.

Napoleon Lili.

(Életkép.)

Irta: **Merényi László.**

Folytatás.

De folytatom einismusat: Én még a feleségem bir- tokát is iszánnal kezeltettem; hát trég a másét, idegen tu- lajdont?! — Hja, a ki már egyszer nagykereskedő volt, biz abból ritkán válik jó kiskereskedő, ez áll ugy-e? Hall- gattok — hallgatástokat beleegyezésnek veszem. Folytatom tovább: no hát az a nagykereskedő, ha megbukott, ritkán válik jó kiskereskedővé, főleg ha magasabb műveltséggel is bir mint jó magam, ki — hogy egyebet fel ne hozzak — a gitártól elkezdve, fel a zongoráig majd minden hangsze- ren tudok valamit játszani.

De hát mi hasznát vehetem zeneismereteimnek?! — zeneórákat adjak, vagy ép valamelyik zenetársulathoz álljak be gondnokkáknak, avagy fagotot fújni, — s az estély vagy concert végeztével zenetársaimmal a tányérba dobott piczu- lónok osztozkodjam?! Pfuj! fázom! ha ilyesmire még csak gondolok is! — s minden zenetudományom ködként elpáro- log — pedig a general basszuzhoz is értek annyit, hogy minden zeneköltemény, vagy e-dur, — vagy á-mollból kezdődik.

Nagy különbség van azonban a zenekedvelő, a pusztán dilettans és a hivatott valódi zeneművész közt, a közt is van különbség, ha az ember pusztán időtöltésből, mulat- ságból zenél ingyen vagy kényszerűségből, megelhetés te- kintetéből pénzért.

De hát uram isten, ha sem hivatalnok, sem gazdász, sem zenész nem lehetek, ugyan mondjátok meg kérlek mi legyek, mikor keuyértudományom épen nines, mikor realis értékkel épen nem bírok, főleg mikor magam sem tudom magamat realizálni?! Urnak születtem, csakhogy végzetem — bukásom után — mint a nagyapó mondá néha napján tréfásan — a holdvilágba mérte ki s helyezte át dominiu- mat. — No de vigasztalhattam magam azzal, hogy a társadalomban nem egyedül állok s bírok ily sajátos kivé- teles helyzettel, — hisz számunk ma-holnap legio lesz! — De én a legiohoz tartozni nem akarok, mert én ismétlem, dolgozni, munkálkodni szeretnék, és hogy — mint elv em- bere — a munkában is kivételes állásponot foglaltam el, mire nézve a felelettel most az egyszer adós mara- dok, mert tettemnek és életképességeimnek még sem le- szek oly szigorú bírāja már abból a tekintetből is, mivel mégis bírok két elidegeníthetlen tulajdonsággal, s ez: lovat hajtani és vadászni! A vadat: kapora lövöm, tudjátok, hogy tiz közül egynél többet alig hibázom; kocsisnak pedig nines párom ebben a megyében, no hát első kocsis vagyok s élj meg ebből. Megjegyzem, hogy mindkettő t. i. a lóhajtás és vadászat urnak való foglalkozás, nemes szenvedély! — Ugyan mondjátok meg, hol vadászok, mikor jogom sines- ra s nagyapó birtokából az engem illető rész oly kevés területre szorítok, hogy egy hét alatt — fogadásból — mindenféle vadat kipusztítok róla! — Nimrod örökségében e miat vajmi kevés örömem telhetett. Kocsisnak azonban kitünő kocsis vagyok, mert nekem mindegy — egyes, kettes hármas, négyes vagy ötös fogatot hajjani s a budapesti gyepen, a Rákos porondjain, a városligetben boldogult nagy-

ságos ur koromban kocsis tudományomnak, vagy jobban mondva kocsis művészetemnek — mint tudjátok — kitűnő jeleit adtam! E szerint lovat idomítani, megbecsülni, hajítani, kergetni, űzni — mindenhez mondhatom kitűnően értek. — De hát mi hasznát vehetem mindennek? — beálljak János gróf, László báró, vagy ép' Péter herceg udvari főlovászmesterének — midőn mindhárommal tetu-pajtás, bruder vagyok; mikor közös szabónk van és egy és ugyanazon szövetben járunk s nagyságos, méltóságos és nagyméltóságú kezeinkben ugyanazon, vagy ha nem is ugyanazon, de egymáshoz hasonló törökmegyfa sétabot horgas vagy metszett vége pompázik?! — Darabját per két forintjával most is meglehet venni az egyetem utcában, de minékünk nagy uraknak kivételesen azok is öt-öt forintba kerültek. — Ily összeköttetés mellett világos, hogy lovászmester sem lehettem.

Es mégis lettem valami! — mert hogy boldogult nőm halála után felévre kis fiamat is kikísértem a kerepesi temetőbe, — lettem olyan korkely, lump, kártyás és tekés, hogy a fővárosban nem volt párom! A kávéházakban, lebujszokban virradtam meg s jártam még a pokol mélységes fenekén is. de nem azért, hogy ott lakjam, hanem életuntságból — tanulmány szerzés végett. — Es megmondom végre, mit kerestem ott: élet, szórakozást, bufeledést! Es kiket találtam ott? — könnyelmű, vig, dorbézoló fiukat, jómúlato czimborákat, naplopó, járdataposó iparlovagokat, bukott hírneves embereket, jogfacsaró szilenezumot nyert ügyvédeket, megvesztegetett bírákat, elveket áruló politikusokat, és árverező hazafiakat. Boocsánatot kérek azoktól, kiket elfelejtettem megemlíteni, de itt köztük egy sines olyasféle, jómagamat kivéve.

Es a pokol, a gyeheña e lángjai közül egy nő eszményképe vezetett ki.

— Oh, Anna!

Hallottátok e drága nevet, melyet akaratomon kívül oly rebegeve ejtettem ki? — Elárultam magam, — pedig titkom mélyen el van rejtve kebelemben. E nevet — az istenen kívül — senki sem hallá még ajkaimról. — Ha összehasonlítom volt és jelenlegi nőmet: mily két ellentétes természetű nőhöz volt és van szerenésém!

Mindkét nő szeretett, de az egyik szeretett csak tánczomért és magamviseletért, a másik pedig, t. i. Annám, szerette lényemet, azaz: bennem a belső embert.

Az egyik tárgyával azonosította magát, elannyira, hogy annak vesztén maga is elveszett, míg ez engem tett tárgyává.

Kipróbáltam őket! s nos barátim, nem vagyok-e én valódi filozóf?! —

De bizom becsületekben — mert a nagyapó mondása szerint: „farkasoknak berket nem jó mutatni,“ mert hisz rokonaim vagytok kedves barátim, — hehehe!

De a dologra!

Mikor az emberi vétkek és hibákba torkig merültem, hozzá fohászkoztam és ő halvány-fehéren megjelent előttem s kivetett a bűn fertőjéből — pedig mennyit vétettem e nőnek. S kezét fogva susogva mondtam: „Elveszlek, nőmmé feleségemmé, gyermekeim anyjává teszek és mind e szavak hazug beszédé váltak ajkamon, — mert cserben hagyva

mással keltem össze!! Es e nő bizott, hitt, reménylt, — mert szeretett. Szeretett az első szerelem forró hevével, odaadásával és önzetlen tisztaságával. En tanítám e nőt szeretni és a csábító mégis én lettem! Ha meghallaná szegény, mily áradozva beszélek róla; de már alszik! . . . . Ő nőm . . . De folytatom:

Az eskü szavai évek multán is égették lelkemet: egy magyar nemes esküszegő és hozzá még — aljas csábító! Piha, gyalázat!

Utáltam magam.

De tehettem-e másképp, hisz ő egyik vérszerinti rokonom gazdatisztjének leánygyermeké volt, és nagybátyám ispánjának leányát csak nem vehettem el?! Ez világos.

Es mégis e nő képe, e nő eszménye adott vissza magamnak, halvány tiszta alakja, nemtöként jelent meg előttem s intett, hogy kövessem. A szegénység és nyomorúság — kedves alakjához vezetett vissza, míg jó dolgom volt — elfeledtem s azt sem tudtam él-e, hal-e?

De akkor — akkor — midőn barátaim és ismerőseim kerültek, — kivéve titeket — elhagytak, visszatértem szeretetem tárgyához! Zaklatott, porig alázott lelkem nála talált menhelyet. Barátaim egy részének e jobb társasághoz szokott előkelő uraknak hidegsége, elpartolása, sőt hűtlensége bántani kezdett. Mert a dolgok oda fejlődtek már, hogy Péter herceg — mint hallám — miattam még a fővárost is elhagyá; László báró pedig futott előttem, s ha meglátott az utcán a tulsó oldalra esapott át — csak egyedül János gróf maradt a régi, igaz-e?! Te még kezét is nyujtottál!

— Szervusz Lili!

— Szervusz János! felelém búsan.

Látszik, hogy valódi magyar nemes családból eredtél mint én: látszik, hogy igazi magyar vér buzog ereidben mint nekem s nem sógorosodtál el annyira mint ama másik kettő. De azokat sem vádolom, hisz ők is tősgyökeres őszi családból származnak, csak hogy meglehet, ruhájokra valának kényesebbek mint te: félték az érintkezéstől ne hogy bepiszkoljam.

De ne féljenek, mert még egyetlen Uzpanyiti sem aljasodott le annyira . . . Még kerültek, még félték tőlem! — de majd bucsut veszek tőlük — örökre! Mert nem akartam senki terhére lenni: elég ha a magam terhe vagyok!

Tréfára hajló vig természetemnél fogva teljes életben két dolgot ki nem állhattam: a mogorva képeket és az üres erszényt. Mindkettőből kijutott nekem eléggé; mert akkor üres zsebbel magam vágtam hosszú képet. Szépen voltunk! Gondolkozó és szemlélődő bölcsész lettem s mint ilyen hamar beláttam az élet bohóságát és pusztá filozófiából oda akartam magam expedialtatni, hol mégis csak lehetek valami, ha egyéb nem — bolygó árny! Es mint-hogy az Uzpanyitiaknak még ott is uraknak kell lenniök — bizonyosan lesz a szolgálatomra valaki, valami szolgálélek-féle, ki majd alám fűt, ha fázom, mert én ugyan senki fia alá tüzet nem rakok, ha mindjárt az Isten hidege veszi is meg, de még az utat sem teszem meg odáig gyalog, ha lehet. Mert tán csak lesz a rendelkezésemre ott is valami szolgálatkész manó, ördögfiúcska, ki majd a hátára veszen

s fut velem ha kellek neki és ha urra van szüksége. — Eppen e hosszú utra készültem, midőn koczogtattak ajtómon s a szabadra belépett a levélhordó, hozván nagyságos urból lett tekintetességemnek egy levelet, mely történetesen fekete pecséttel volt ellátva s a címzet körül a tentát valami folyadék olvasztá fel. Tán víz vagy tán ember könyveszepelei lehetnek!

E fekete pecsét és e eseppek mit jelentenek? Mohó vágygyal bontám fel a levelet s gyors tekintettel futám át tartalmát, és ime testvérem az én kedves nagyapám haláláról értesít, felhiva, hogy a végtisztesség téteire, mely december 15-ére tüzetett ki, jelenek meg. Szegény nagyapó, hát megelőzött. No majd rendel az nekem ott jó helyet, majd kisujtásozza az az egész másvilági személyzetet, apraját nagyját s úgy felpitykézi s úgy össze-vissza Herkó páterezi, hogy nem tudom, melyik szegletben állnak meg előtte?! Az ám, mily különös szerencse: a nagyapó társaságában ezredéves családfánk minden ágát újastól-fijasól egy seregben látni s köztük a törzsünk fejét: Úz apát. Tudom, hogy megőrül és nyakamba borul, mihelyt a nagyapó bemutat illy szavak kíséretében: „Ime ez is a mi esögünk-bogunk, egy lombtalan meddő facsomó! . . .“ De vajjon közibük juthatok-e, ha magam expedialom közibük magam?! E kérdés valóban szegét ütött a fejembe s megállított a eslekvés nehéz pillanatában. Mert a nagyapó és eldődüm társasága nélkül nekem még a másvilág összes boldogsága sem kell. De hátha nem is részesítenek e kegyben, — hátha, hátha, ejh! . . . Egy Uzpanyitinak öngyilkosnak lenni?! — midőn minden eldődüm tisztességes véget értek és vagy harc és háboruban vagy lovagias párbajban estek el — legtöbb tagja azonban természetesen halállal, többnyire végegyengülésben mult ki, mert lám a nagyapó kilenczvenhat évet, tehát majd egy századot élt. No de nem is volt az oly magamféle nagyságos és méltóságos ur!

(Folytatása következik.)

Hivatalos közlemények.

Gömör-Kishontmegye alispánjától.

Pályázati hirdetés.

8302. sz. — Az 1884-ik évi január hó 1-vel megnyitandó rimaszombati megyei közkórháznál 600 fűt fizetés-sel, szabad lakás, fűtés és világítási javadalmazással rendszerezett gondnoki állomásra folyó évi október hó 15-ig terjedő pályázat nyitattik. — mihetképe a pályázni kívánók értesítetnek, hogy edlgi foglalkozásukról, erkölcsi viselkedéséről, s a könyvvezetésbeni előismereteikről szóló bizonyítványokkal felszerelt kérvényeiket Rimaszombatban az alispáni hivatalnál a kifizőtt határidőben beadni siessenek, mert a később beérkezendő folyamodványok figyelembe vehetők nem lennének.

Rimaszombat, 1883. évi szeptember hó 26-án.

Alispán helyett **Ujházy**, főjegyző.

Felelős szerkesztő: **Bodor István**.

Magan-hirdetések.

Férfi ruhatár. GÖMÖRI EDE. Férfi ruhatár.

A nagyérdemű férfiközönségnek.

Az őszi és téli idény közeledtével bátorkodom a t. cz. vevőknek legjobb hírnévnek örvendő szabóüzletemet, melyet brünni, reichenbergi és francia gyapjuszövetekkel dusan felszereltem — „ajánlani.“

Hogy minden e téren versenynek elejét vehessem, az árat tetemesen leszállítottam, — azért a nagyérdemű férfiközönség érdeke is megkívánja, hogy szükségleteiket most megrendelni sziveskedjenek, melyeknek leggondosabb kiszolgáltatásáról kezeskedem, úgy az anyag jóságát mint a ruhadarabok szabását illetőleg.

Magamat kegyes pártfogásukba ajánlva s számos megrendelésért esedezve, vagyok
Rimaszombatban, 1883. szept. 22.

teljes tisztelettel

Gömöri Ede, férfiruha készítő.

(Vidékre mintákkal készséggel szolgálók.)

Egy jó házból való 2—3 gymnasiumi osztályt végzett ifju alólírott fűszer-, rövidáru és rőtöskereskedésében

tanulóul

azonnal felvétetik. — A feltételek iránt értekezhetni ugyanott,
Rimaszombat, 1883. szept. 21. **Birnstingel Emil**.

Ércz- és fakoporsók főraktára

Raktár: Cseren-
csényi-utca Sa-
marjay József ur
házában.

Lakás: Losonci-
utca 16. sz. a.
(saját ház.)

Alólírott tisztelettel tudatom mindazokkal, kiknek szomorú kötelességök drága halottaikat tisztességes módon eltakarítani, hogy a fentemlített raktáramban minden e szakmába vágó tárgyak: **ércz- és fakoporsók**, (a legdiszesebbtől a legegyszerűbbig), **szemfedők**, **párnák**, **selyem és perkail-lepedők**, **virágok**, **koszoruk**, különféle színű és szélességű **koszoru-szalagok**, **gyász-fátyolok**, **gyertyák** stb. stb. nagy készletben tartatnak és a legjutányosabb árak mellett szereshetők meg.

Kívánságra temetések teljes elrendezését is felvállalom.

Midőn ezen vállalatommal e vidék egy rég érzett hiányát pótolom ki; tettem ezt azon számtalan felhívásnak következtében, mely évek óta hozzám intéztetett. Ennélfogva felkérem mindazokat, kiknek ily szomorú kötelesség osztályrészül jut, adandó alkalommal megbizásaikkal tiszteljenek meg.

Végül nem mulasztom el felemlíteni, miszerint főtörökvésem oda irányul, hogy t. vásárlóimnak a gyors kiszolgálat mellett jutányos árakat biztosíthassak.

Rimaszombat, 1883. febr. 26.

Teljes tisztelettel

20—*

Hollósy József, temetés-rendező.

Alólírott tisztelettel tudatom a nagyérdemű közönséggel, hogy az őszi évadra a legujabb divatu kelmékkel gazdagon felszereltem

férfi-szabó üzletemet.

Ennélfogva felhívom mindazok figyelmét, kik jó kelméből, divatszerű öltözeteket óhajtanak jutányos áron, szerenéseltessenek megrendeléseikkel. — Ugyanott mindenféle **kész férfi- és gyermekruha** is kapható. Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Rimaszombat, 1883. augusztus 26.

5—*

MAJOROSY RUDOLF, férfi-ruha készítő.